

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal

Bulv. Regale Ferdinand 4/22
(Józsei főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 840 Lei
Fél évre ... 420 Lei
Negyed évre ... 210 Lei
Havonta ... 70 Lei

Vendégek díjazása szerint.

Megjelenik naponta reggel.

Egyes szám ára 4 lej, vasárnap
5 lej. Bucurestben 50 banliv
több.

Kereskedelmi konszolidáció felé.

Végre itt a rendelet, egy komoly és határozott miniszteri intézkedés, amely, az ugynevezett csődönkívüli kényszeregyezséget, a volt magyar miniszteriumnak egyik háború alatti rendeletét, hatályon kívül helyezi. Erőteljesebb, gyorsabban ható intézkedés, amellyel a tisztességes kereskedőt, a kereskedelmi hitelt jobban, hatékonyabban támogatni lehetett volna a mai viszonyok között — alig volt elképzelhető. Hány hitelező, hány kereskedő és gyáros szenvedett érzékeny károsodást a világháború nyomán felburjánzott, tüke, szaktudás és kereskedői tisztesség nélkül alakult kereskedelmi üzlet, vagy egyéb vállalat „kényszer” bejuttatásával. Hány tisztességes kereskedő és gyáros sínyl ma a hitel megvonását, a kamat magasságát, a kényszeregyezés újít választott kollegájuknak igen gyakran közönséges büntetőjogi családi manővere folytán! Hiszen akárhány ilyen „levegő-kereskedő” már azzal a szándékkal nyitotta meg üzletét, hogy összevásárolván hitelbe megfelelő mennyiségű árut, 1—2 év, sőt gyakran csak néhány hónap múltán a már szokásos és a kényszeregyezési kérelmek sablonos indokává vált „kedvezőtlen gazdasági viszonyok, pénzüke és magas kereskedelmi kamatokra” hivatkozással, kényszeregyezséget kérjen 20—30 százalék mellett, legtöbbször egy évesnél is hosszabb fizetési terminusra, áruk nélkül, üres üzlettel, de gyakran — tele zsebbel. Tehette, mert senki felelősségre nem vonta érte, tetének bünvádi következményei sem, vagy alig voltak, a kiegészítés után nevét is megtarthatta és folytathatta tovább üzleteit, mindössze azzal az egyetlen korlátozással, hogy újabb fizetésképtelensége esetére már kényszeregyezséget nem kérhetett, csupán a csődbejuttatás rögzött útját választhatta.

Hogy hova fejlődtek mindezek következtében a hitelviszonyok, azt az utóbbi 4—5 év tapasztalatai eléggé igazolják. A háború kétségtelenül amúgy is az adósok malmára hajtotta a vizet, nem a hitelezőkére, hajtotta mesterségesen a moratoriumi rendeletekkel — amelyekre egyébként kétségtelenül szükség volt — de automatica is a valuták leromlásával, úgy, hogy realizálódott a mindenkori adósok ama bizonyos álma: „adós ne fizess!” Akárhány nyakig eladósodott ember a háború utáni devalválódott pénzzel féltékenyen és melleslegből fizetne ki terhes, nagy adósságait, amit a háború előtti nagy időkben aranyértékben vett fel. Most pedig az utóbbi 3—4 év alatt, hogy a kon-

junkturák lealkonyultával a rendszer mederbe lépett szabáderseny az ő szűk hídjáról a levegőkereskedőket kezdte lezsongítani, ott állott számukra az „adósok elyeseionja” az 1915. december 1-én életbelépett kényszeregyezségi rendelet, Balogh Jenő akkori igazságügyminiszter szomorú kreációja. Németektől vette át, de nálunk valójában olyanformán festett ez a rendelet, mint mikor a varjúnak pávafarkat tesznek. A távol nyugat felett kereskedelmi viszonyai között beválhatott ez az intézmény, de nálunk nem.

A nagy Róma joga szerint az adós, ha hitelezőt vagy hitele-

zőt nem tudta kifizetni, annak rabszolgája lett; az ifjú és modern Amerika adósok börtönével büntet, mialatt mi megépítjük az adósok azylumát: a csődön kívüli kényszeregyezés intézményét s rákényszerítünk jóhiszemű hitelezőket, hogy akár akariák, akár nem, adósuknak elengedjék a tartozást, hogy a markába nevető adós aztán megkezdje azt a bizonyos „új életet” — régi pénzből.

Mostantól tehát ismét vagyon- és névvesztés, polgári és politikai jogok elvesztése, sőt börtön jár a hitelezőt kijátszó és megkárosító adósok. Üdvözljük az új rendeletet. (Dr. Váró Zoltán.)

Válságban a jasi-i egyetem.

Konfliktus a tanári kar között. — Öt professzor elhárította a katedrájáról való lemondást.

BUCURESTI, március 17. A jasi-i egyetemen súlyos konfliktus tört ki a tanárok között. A konfliktus oka az, hogy a jogi fakultást továbbra is zárva tartják, holott a többi fakultáson megkezdődtek az előadások. A jogi fakultás tanárai tiltakozó táviratot intéztek a közoktatásügyi miniszterhez. Slatineanu egyetemi rektor intézkedése ellen és közölték, hogy mindannyian lemon-

danak katedrájukról, ha a jogi fakultást továbbra is zárva tartják. A professzorok közül eddig Matei Cantacuzino, Cuza, Dragomirescu, Heronianu és Sion határozták el lemondásukat. Az érdekelt tanárok elhatározták, hogy nevükben Matei Cantacuzino a szenátusban, Dragomirescu pedig a kamarában fognak interpellációt intézni a közoktatásügyi miniszterhez.

Németország bekerül a Népszövetségbe

(Berlin, március 17.) A Népszövetség most küldte el választ a német kormány decemberi memorandumára, amely Németországban igen kedvező fogadtatásra talált. Németországban azt remélik, hogy a Népszövetség azon munkálkodik, hogy Németország és a szövetségesek között elsimuljon a nézeteltérés s ezzel lehetővé teszik, hogy Németország mielőbb belépjen a Népszövetségbe. Londoni jelentés szerint országszerte jelentős a hangulatváltozás, amely Németországnak a Népszövetségbe való belépésekor még fokozódni fog Németország javára.

Harc az Unió elnök és parlamentje között.

Coolidge szembeszállt az amerikai szenátussal. Az elnök kinevezi, a szenátus visszautasítja a főállamügyészt

(Newyork, március 17.) Érdekes harc keletkezett Coolidge, az Egyesült-Államok elnöke és a szenátus között. A harc eddig csak a vita formájában folyt, míg most már annyira elfajult, hogy valószínűleg súlyosabb következményeket fog maga után vonni. — A harc Warren-nek főállamügyészé való kinevezése miatt keletkezett. Warren a közelmúltban leleplezett petróleumpanamban való szereplése miatt azonban nem alkalmas — a szenátus véleménye szerint — arra, hogy ilyen magas vezetőállást töltsön be. Warren Coolidge nemrégiben igazságügyminiszternek nevezte ki, ezt azonban a szenátus visszautasította. Erre az elnök Warren főállamügyészé nevezte ki azzal a kijelentéssel, hogy őt a nép akarata emelte az elnöki székbe s ezzel felhatalmazta, hogy a saját fejével gondolkozzék, programjának szerezzen érvényt a

ezért ragaszkodik is Warren kinevezéséhez. Ezzel szemben a szenátusnak az az álláspontja, hogy Warren kinevezésének megerősítése olyan színezetű volna, mintha őt a petróleumbotrányban való részvételéért ezzel rehabilitálni akarnák. Coolidge nem tágit és legfeljebb annyit enged meg, hogy Warren decemberig nem veszi fel főállamügyészi fizetését, decemberben azonban Coolidge egyszerűen megküldi a kinevezést a szenátusnak. Coolidge gesztusa módfelett felbőszítette a szenátus demokrata tagjait, akik alkotmányosságuknak tartják a kinevezésnek ezt a módját és azzal fenyegetőznek, hogyha Coolidge beváltja ígéretét, akkor az ügyet a szövetségi főtörvényszék elé viszik. A szenátus különben mai ülésén 46 szavazattal, 39 ellenében másodszer is elutasította Warren főállamügyészé való kinevezését. Ezután az ülést hol-

napra napolták el, hogy ezzel alkalmat adjanak az elnöknek, hogy másik jelöltet hozzon javaslatba. Az egyik szenátor kijelentette, hogy a szenátus mindaddig folytatja ülését, amíg Coolidge nem enged.

Meghalt
Tisza István özvegye.

A nagyasszony tragikus elhunyt.

(Budapest, március 17.) Szomorú hír érkezett Gesztől a magyar fővárosba: özvegy gróf Tisza Istvánné hétfőn este hetven éves korában rövid szenvedés után meghalt. Férje halála után teljesen visszavonultan élt a gesztői kúriában a Nagyasszony és miután röviddel Tisza István halála után egyetlen fiát is elvesztette, ugyszólván ki sem mozdult a kastélyból, minden idejét unokái között töltötte. Az idős matronán a múlt héten gyomormérgezés jelei mutatkoztak és ez a betegség végzett is vele. Baja rosszabbodott, vasárnap már agóniában kezdett és hétfőn beállott a halál.

Rakovszky Iván magyar belügyminiszter, aki tudvalevően ifj. Tisza István özvegyét vette nőül, a Nagyasszony haláláról a következőket mondotta:

— A kegyelmes asszonynak a múlt héten a gyomrával támadt baja. Később az orvosok megállapították, hogy veszedelmes gyomorinfekció történt és halálát is ez okozta. Tiszáné egészen a legutóbbi időkig teljesen egészséges volt, dacára magas korának, a szívével sem volt baja és előző két agyvérzésének sem maradt nyoma.

Tisza Istvánné halála a magyar fővárosban mély részvételt keltett. A temetés csütörtökön lesz és azon képviselteti magát a Tisza István-émlékbizottság is, megjelentek Rakovszky Iván belügyminiszter, ezenkívül a parlament és a kormány képviselői is.

Az elhunyt Tisza Istvánné, leánykori nevén Tisza Ilona, Tisza László és Hollós Ottilia házasságából született 1855-ben. — Édes atyja Tisza László, Tisza Kálmánnak fivére volt. Végigverekedte a 48-as szabadságharcot s a moóri csatában mint huszárfőhadnagy súlyosan megsebesült, a világoi fegyverletétel után évekig hadifogoly volt. Tisza István és most elhunyt neje házasságának két gyümölcse volt: Juliánna nevű leány, aki azonban még öt éves korában, 1894-ben elhunyt és István nevű fia, aki röviddel apja halála után hunyta örök álmokra szemét. Az elhunyt nagyasszony ravatalánál jelenleg ifjú Tisza Kálmán, Tisza István gróf legidősebb unokája tartózkodik állandóan.

Amerika

általános leszerelést kíván Németország is részt vesz a Coolidge által összehívott konferencián.

(Newyork, március 17.) Coolidge elnöknek az a szándéka — mint arról írunk is — hogy a napokban új leszerelést konferenciát hív egybe. Az új konferencia programján, Coolidge kijelentése szerint nem általános kérdések szerepelnek és nemcsak a tengeri haderők korlátozásáról volna szó, hanem szóba került a szárazföldi leszerelés, a légi védelem csökkentése és a mérges gázok alkalmazásának eltiltása is. Coolidge reméli, hogy a Népszövetségben egyesült 55 állam mind elfogja küldeni megbízottait a konferenciára. Londoni jelentés szerint Angliában Coolidge terve kedvező fogadtatásban részesült. Bizonyos hogy Kellogg, az Egyesült Államok jelenlegi külügyminisztere még londoni nagykövetsége idején alaposan megbeszélte Chamberlain angol külügyminiszterrel a konferencia kérdését úgy, hogy Anglia támogatását biztosra lehet venni. Coolidge már leszögezte, hogy a konferenciára nem passzív szemléletet hív, hanem aktív delegációkat. A konferencia óriási fontosságát növeli még az a körülmény is, hogy Németország delegációja is részt vesz rajta. A konferencia egybehívásával azért sietnek, mert az Egyesült Államokban nagy a nyugtalanság az orosz szovjet és Japán egymáshoz való közeledése miatt. Az Unio kormánya valamilyen módon közbe akar járni, hogy Né-

metország és a szövetségesek között a leggyorsabban és a legbarátságosabban simuljon el a közeli zóna ügye, úgy, hogy Kálint mi-

előbb tényleg ki is ürítsék. *Nincsen kizárva az sem, hogy a konferenciára az orosz szovjetet is meghívják.*

Curson betegsége miatt megváltak a politikától.

(London, március 17.) Curson lord egészségi állapota újabb aggodalomra ad okot. Tegnap ismét erős vérzése volt, az orvosoknak azonban sikerült a vérzést elállítani. Általános meggyőződés, hogy Curson még ha meggyógyul is, betegsége miatt kénytelen lesz lemondani a politikai és hivatali szerepléséről.

Megkezdték

Zelea-Codreanu pörének tárgyalását.

Izgalmak a jassii rendőrprefektus gyilkosa körül. — Kétezernél több ügyvéd jelentkezett védőül.

(Bucuresti, március 17.) A főcsanij esküdtbíróóság ma délelőtt kezdte meg Corneliu Zelea Codreanu bünpörének tárgyalását. Az ifjabb Zelea Codreanu tudvalevőleg az elmúlt évben a jassii törvényszék egyik tárgyalótermében agyonlőtte Constantin Munchu rendőrprefektust, aki a cuzista diákok között vasszigorával tette gyűlöletessé nevét.

Corneliu Zelea Codreanu előzetes kihallgatása során tagadta azt, hogy bűntársai, vagy felbujtói lettek volna, noha a vizsgálat állandóan ezt igyekezett megállapítani. A tárgyalás kapcsán a kis városkában óriási izgalom uralkodik. Maga a tárgyalás akkora „szenzáció” keltett Focsaniban, amire évek óta nem volt példa és így érthető, hogy az utcákon és kávéházakban egyébről sem folyik szó, mint a nagy pör-ről.

A tárgyalás óriási gondot ad

a közbiztonsági hatóságoknak, akik komoly zavargásoktól tartanak, de különösen arra való tekintettel, hogy Cuzza és Samuleanu professzorok száz cuzista diák kíséretében Focsaniba érkeztek.

A belügyminiszterium minden szükséges intézkedést megtett a rend biztosítására. Bucurestiből egy csoport rendőrségi és sziguranca detektívvel vezényelték Focsaniba, azonkívül egy század gyalogos csendőrt, akik kordont vontak a tárgyalóterem körül és csak a törvényszék elnökének speciális engedélyével rendelkező egyéneket engedték be a tárgyalóterembe.

A törvényszék tanácsjegyzőjénél az ország minden részéből eddig kétezerháromszázharminchét ügyvéd jelentkezett Corneliu Zelea Codreanu védőügyvédjeül. Az elnök a védelem által bejelentett tanúk közül eddig kétszázötvenet idézett be a tárgyalásra.

A főcsanij igazságügyi hatóságoknak sok gondot adott a tárgyalóterem kérdése is. Az esküdt széki tárgyalóterem ugyanis, amely mindössze száz ember befogadására alkalmas, egyáltalában nem megfelelő a tárgyalás lefolytatására. A törvényszék elnöke átirattal fordult a város tulajdonát képező „Maior Pastia” színházhoz, hogy bocsássák az igazságszolgáltatás rendelkezésére a színházat. A városi tanács azonban ezt a kérést megtagadta és csak ma a vármegyei prefektus intervenciójára adta mégis hozzájárulását a kéréshez, úgy, hogy a tárgyalást, amely eredetileg hétfőre volt kitűzve, éppen ezért kellett mára halasztani.

A városi közüzemi munkások bére.

A mai aradi tanácsülésen a városi üzemek munkásainak bérügye került napirendre. A város nevében dr. Angel István polgármester tárgyalta a közüzemek munkásaival és tíz százalékos béremelést ajánlott fel, amelyet a munkások el is fogadtak. Így szükségtelemmé vált a munkügyi felelősség beavatkozása. A béremeléssel a városi üzemekben dolgozó munkások ugyanolyan bért kapnak, mint a többi aradi vállalat munkásai január elsejétől kaptak. Ezért a tízszázalékos béremelést a városi munkások is január elsejétől visszamenőleg kapják meg. A mai tanácsülésen dr. Angel István polgármester referált a tárgyalások eredményéről, amelyet a tanács tudomásulvett és helyben hagyott.

Jubilál a mozi.

A szedületes utat megtutott kinéművészet mindössze harminc esztendő. — Az aradi moziszínházak születése, élettörténete.

Párisban a napokban csendes jubileum volt: megünnepelték a mozinak, ennek a páratlanul népszerű tömegszórakozásnak a harminc éves jubileumát. Lumiere Louis, az egyszerű kis párisi fényképész 1895-ben, harminc esztendővel ezelőtt véletlenül olyan nagy horderejű találmányt fedezett fel, amelyhez népszerűség tekintetében alig hasonlítható más felledezés. A padlásszobában folytatott primitív kísérletek grandiózusan hatalmas vállalatokká növekedtek és ma már amellett, hogy mind az öt világba eljutott a Kino, cirkusok és színeknek nyújt biztos egzisztenciát. A slágerfilm ma eljut a legtávolabbi Ausztráliába, ahol a barnabőrű benszülöttek éppen úgy kacagnak Max Linder, Chaplin, vagy Harold Lloyd pompás humorán, mint a párisi bulvár közönsége és a légnemzés Szibériában csak úgy tért hódított, mint Délamerika eldugott kis falvaiban, vagy a legsötétebb Afrikában. A mozi, ez a mindenható diadalirisan befurakodó győztes hadvezér, kulturát és műveltséget terjeszt, utját nem zárja el semmi és jövőjét mindenütt örömmel fogadják.

Lumiere Louis, a párisi fényképészegő azonban csak feltaláló volt. Pár évvel utána már egy élelmes német, Natten György cirkusz-szerű ponyvás sátorával végigbarangoita egész Európát és akkoriban ezt a még igen drága látványosságot a pénzért mutogatta. Primitív egyfelvonásos filmeket mutatott be és rövid idő alatt rengeteg vagyont gyűjtött.

Nem lesz most érdektelen viss-

szemlékezni a mozi őskorára Aradon sem. Aradon először 1902-ben láttak mozgófényképeket az egykori Béla-téren. Ez a Barnum és Bayle cirkusz után történt és az akkori közönség amolyan amerikai blőfinok vette. Az első nagyobb mozi 1904-ben ismerte meg az aradi közönség. A régi Óvár-téren, ahol most az impozáns három emeletes palota áll, egy fedett ponyvájú vándormozi kezdte meg előadásait. Ez volt a Lifika-bioskop. Saját gőzgépe volt, ez fejlesztette a világítást és a vetítő géphez való erőt is ez adta. E sorok írójá boldog volt, ha vizet hordhatott a lihegő gőzgéphez, amiért azután beengedték a ponyva alá. Az előadás még primitív volt, a vászonon csak homályosan jelentek meg az alakok és igen sokszor eiszakadt a film. A Lifika-féle bioskop már kezdett három és négyfelvonásos darabokat is játszani, igen nagy sikere volt a postakocsi kirablásának, amikor a vad indiánusok megrohanták a postakocsit és kifosztják az utasokat. A segítség az utolsó percben érkezett és a közönség szinte tombolt a lelkesedéstől, amikor a gaz indiánusok elvették a méltó büntetésüket. Annnyira lekötötte a közönség érdeklődését a mozi, hogy a felvonások végével, — akár csak a színházban, — felhangozott a taps. Az iskolák növendékeit a tanárok vezették el a moziba osztályonként, este pedig a felnőttek tolokodtak, hogy láthassák a mozgófényképeket. Öt hétig játszott Aradon Lifika és rengeteg pénzt vitt el.

Utána egy évre már a Láng bioskop volt, az akkor legnépszerűbb Gambrius vendégszínház tulajdonosa is meghonosították a mozi nyári kirihelyiséget. Ma később télen a nagy eremben. A közönség szinte töltelt ide és az aradi közönség népszerű vendége még népszerűbb. Ekkor már Bada-erem nagy filmgyűjteményét hozta, amely

rendszeresen hozta a Pathé-cég elfogadható készítményeit. A következő évben az azóta már megszűnt Japán-kavéház is meghonosította a mozi és látva az óriási érdeklődést, Kovács és Novotny a Vadászok étterem akkori tulajdonosai is kezdtek filmeket játszani. Mind-egyiknek jól ment, a közönség napról-napra jobban megkedvelte ezt a nagyszerű szórakozást. A vendéglőkben nem kellett fizetni, a tulajdonosok jól megtalálták a számításukat a fogyasztott ételek és italok mellett.

Az első állandó jellegű filmszínház az Uránia 1907. őszén létesült. Az uttörők Koch Dániel ismert aradi műszerész és Roth Zsiga aradi vállalkozó voltak, akik helyes érzéssel felismerték a mozi nagy horderejét, nagy költséggel átalakították és szepen berendezték a Simonyi-uca régi aradi színházat. Rendes széksorok és páholyok várták a közönséget és hetenkint kétszer új műsort kaptak a mozilátogatók, akiknek a száma óriási mértékben megnövekedett. Már akkor Páris nivós és művészi filmeket produkált. Pathé és Gaumont, majd az Eclair, Eclipse, az olasz Itala-Torino, az amerikai Vitagraph és a dán Nordisk filmársaságok öt és hatfelvonásos drámákat és vígjátékokat exportáltak és a slágerok eljutottak Svéd idő alatt Aradra is és meghódították a közönséget. Tévedés azt hinni, hogy akkoriban nem voltak a közönségnek kedvesei. Ki ne emlékeznék Palira, erre a kitűnő francia grotesk komikusra, akinél népszerűbb művésznész nem volt. „Pali mint vendég, 300 méter”. „Pali utazik, humoros, 350 méter”. „Pali vőlegény, vígjáték egy felvonásban 500 méter” és így tovább Pali (André Deed) rengeteg változatban. A közönség bálványozta ezt a kitűnő színészt. És jó ismerős volt Frinice, a kedves francia szalonkomikus, meg a felesége megjelenésű Réjanne

asszony, a Comédie Française nagy művésznője, Napierowska a gyönyörű táncosnő, a pajkos Mistinguette kisaszonny, ezernyi bohókás jelenet hőse, az után Jackie Coogan nemkevesebb híres és népszerű elődje, a kis francia Abelard, akiből azóta bizonyára már nagy fiatalember lett. Azután ki ne emlékeznék Ducit bácsira, a bájos humoros amerikai komikusra, Fatty tehetséges elődjére, meg Asia Nielsenre és Psylander Waldemárra, erre az elegáns színészre, akibe szerelmes volt minden aradi leány és asszony. Most már csak úgy gondolunk rájuk, mint régi kedves ismerősökre, mint a mozi uttörőire. Az első igazán nagyszabású film az örökké emlékeztető gyönyörű „Quo vadis?” volt. Itt láttunk először nagy tömegeket felvonulni és a mozi fejlődésében ez a film jelentett határkövet. Azután löttek újabb nagyszabású filmek, amelyek az orosz-japán, angol-bur és francia-porosz háborúnak egy-egy részét elevenítették meg és a mozi technika rohamlépésekkel haladt előre.

Az Uránia egészen 1912-ig uralta a terepet, azután az újonnan épült Lloyd palotában, ahol most a Bruckner-féle butorkereskedés van, egy aradi konzorcium megnyitotta az Apollót. — Mind a két mozinak kitűnően ment, mert mindegyik igyekezett elsőranku filmeket lekötni. Két évvel ezután az újonnan épült Bohus-palotába költözött át az Apolló és azóta ott is játszik ebben a ragyogóan szép és művészi izlással dekorált helyiségben. Ma már az Apolló és az Uránia egy társaság és hogy milyen népszerűségnek örvendnek és mennyire szereti a közönség, azt nem kell bővebben ecsetelni.

Lumiere Louis találmánya meghódította az egész világot és meghódította Aradot is... (k. s.)

Özveggy gróf Tisza Istvánné.

Budapestről jelentik: Özveggy gróf Tisza Istvánné Geszten 70 éves korában meghalt.

A sirni nem tudó, mártír-arcu özveggy hétfőn este meghalt a geszti kuria egy csendes szobájában. Künn fűtyült az erős márciusi szél, késői hóhelyek hulltak a magyar ugarra és ebben a zord időben távozott el az élettől a történelmi özveggy. Gróf Tisza Istvánné. Az utolsó nagy magyar miniszterelnök felesége.

Kálváriajáró asszony volt, a ki nem tudott sirni. Belül vérzett és zokogott, amikor véres testtel azon a szomorú októbervégi estén lezuhant a cifra-cirádás perzsaszönyegre a férj, a miniszterelnök, az utolsó nagy magyar. Nem átkozódott, nem káromolta az Istent, amikor a részeg matrózok megölték az ő Emberét. Csak nézte mereven, szótlanj a lassan megmerevedő testet és akkor sem szólt egy szót sem, amikor a halni készülő Tisza István szájából véres habbal együtt kifortek az utolsó, már-már elgyöngülő szavak:

— Meglőttek! Végem van! Ennek így kellett lennie . . .

Künn az uccákon őrijongott az őszirózsás tömeg, egy nép készülődött új nagy reneszánszára. Trianonban már befejezték szorgalmas kezek a gigászi vérpádot és a Hermina-uti csöndes villában némán fektült egy halott és mellette némán ült egy másik halott. Egy élőhalott. Az özveggy. A ki nem tudott sirni. Azután jött a komor, pompa nélküli temetés, Baltház Dezső és Petri Elek református püspökök csak röviden bucsúztatták a nagy halottat. Sietni kellett a temetéssel, mert azokban a kora novemberi napokban még izzott az ucca, még nem ébredt rá a döbbenetre a daloló tömeg. És az özveggy az egész gyászszertartás alatt nem szólt egy szót sem. Csak nézte az egyszerű koporsót, könny nem bugygyant ki a szeméből, barázdás arcára rákövesedett a fájdalom. Egy nemzet fájdalma.

És még akkor is némán nézte a kömüvesek munkáját, amikor azok a geszti kriptába befalazták férjét. Szeket hozatott, leült a kriptá mellé, úgy maradt ott órákig. Nem akart, nem tudott elmozdulni a halottja mellől. Jöttek a szomorú esztendőik. Nem mozdult ki soha a geszti kastélyból: odaláncolta a halottja. És mártírsága még fokozódott, a kegyetlen élet még jobban megforgatta szívében a kést. — meghalt egyetlen fia is, ifjabb gróf Tisza István. Ezt is odafektették a hűvös kriptába, ezt is egykedvűen cementezték be a kömüvesek, és amíg a tompa kalapácsütések belesírtak a magyar alkonvatba, a vértanu-özveggyből lett vértanuanya még mindig nem sirt. Csak nézte-nézte a kegyetlen munkát és felemelte mártír arcát az égre, hogy megkérdezze az Istentől: honnan és miért ez a sok csapás.

Ettől kezdve a világ keveset hallott a nagyasszonyról. Elnyel-

te őt az elcsendesedett geszti Tisza-kuria. Nagyon is csendes asszonyt csinált belőle ez a frissen cementezett sirüreg. Pedig egykor milyen nagy szerepet játszott. Bálványozásig szerette férjét, és a legizgalmasabb parlamenti harcok idején ott ült a karzaton, hogy jelenlétével buzdítsa keményen hadakozó hitvestársát. Tipusa volt a magyar nagyasszonyoknak, osztályosa, részese volt férje politikájának. Tisza-vér volt ő is, országkormányzó bihari Tiszák vére. Atyja Tisza László negyvennyolcas honvéd és a fiatal Tisza Ilona, amikor kezét nyújtotta unokafivérének, Tisza Istvánnak. Tisza Kálmán fia-

nak, nemcsak felesége akart lenni férjének, hanem munkatársa is abban a nagy munkában, amelyet Tisza István maga elé kitűzött. Ma már férj is, feleség is, a történelemé.

Hetven esztendőt élt és a nagy csapások nem tudták megtörni acélos energiáját. De jött a betegség: a gyomormérgezés. Elég volt pár nap ahhoz, hogy a nagyasszonyból csendes asszonyt csináljon. Most őt is kiviszik a családi sírboltba és őt is befalazzák a hűvös kriptába. Már talán találkozott is imádott férjével és fiával és most talán odafenn az égen folyik már könny az ő szeméből is . . . (K.)

Tomboló vihar dühög a Földközi tengeren.

(Páris, március 17.) A Földközi tengeren tegnap óta óriási vihar tombol, amely elől az angol földközi tengeri flotta is kénytelen volt Palma kikötőjébe menekülni. A gibraltári tengerszorosban egy francia gőzös elsüllyedt, de személyzetét spanyol hajók megmenették.

Megsemmisítik a jugoszláviai ellenzéket.

Hatálytalanítják az ellenzéki mandátumokat. — Autonomiát követelnek a macedonok.

(Belgrád, március 17.) A szerb parlamentben még mindig folyik a mandátumok igazolása körüli nagy vita. Az eddigi ülések mind igen viharosak voltak. A kormány célja most már teljesen világos: Pasics a legkülönbözőbb ürügyek alatt minden ellenzéki mandátumot meg akar semmisíteni, hogy ilyenformán ugyszólván egyedül kormányozhasson. A parlament mai ülésén a macedon képviselők mandátumait meg akarja semmisíteni azon a címen, hogy a képviselők a választások előtt autonomiát ígértek Macedóniának. A kormánynak ez a terve kemény ellentállásra talált. Timoflevics macedon képviselő ma hosszabb beszédben bírálta a

kormány eljárását, élesen kifakadt a kormányközegek erőszakosságai és a csendőrök brutalitása ellen. Elkeseredetten jelenti be, hogy ezután indokolt Macedónia autonómiaja és követeli is azt. Ugy ő, mint a többi nem szerb képviselők követelik a jugoszláv állam federalizálását, mert csak így remélhetnek a testvérnepek kellő szabadságot a szerb önkényuralommal szemben. A beszéd nyomán óriási lármá és botrány keletkezett, úgy, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni. Jugoszláv politikai körökben most izzóvá vált a hangulat és a közeli napok újabb szenzációs eseményeket hozhatnak.

Erdélyi orvosból —

jávai szanatóriumtulajdonos.

A volt kolozsvári egyetem egyik tanársegédének érdekes karrierje.

(Saját tudósítónktól.) Érdekes karriert futott meg egy erdélyi magyar orvos a holland-indiai Jáva szigetén. Dr. Rugonfalvi Kiss András kolozsvári egyetemi tanársegéd volt. Az összeomlás után eltávozott Kolozsvárról és Debrecenben keresett elhelyezkedést, Debrecen azonban nem találta alkalmas talajnak kutatásaira és Németországba ment. Az akkori rossz német gazdasági viszonyok miatt azonban egy ideig munkanélküli segélyből élt és amikor ezt is megvonták tőle, akkor Angliába ment. Az angolok azonban mindenképpen meggátolták érvényesülését és az angol missziótársaság is elutasította azt a kérését, hogy valamelyik angol gyarmaton helyezze el. — Az elutasító válasz után Hollandiához fordult és az tényleg el is helyezte Jáva szigetének Dralja Kerta nevű városában mint kórházi orvost. A 120.000 lakosú városban kórházi munkásságán kívül magánprakszist is folytatótt, s rövid idő alatt a legkeresettebb orvosok egyike lett. Baráti viszonyba került a hollandi kormányzóval, aki bemutatta a maláji szultánnak. A fiatal magyar orvos any

nyira megnyerte a szultán tetszését, hogy az meghívta udvarához és ott megismerkedett a jávai arisztokrácia minden számottevő tagjával. Mindennapos lett az udvarnál és rövid idő alatt kis vagyont szerzett, amelyből megfizette azt a pönalét, amelyet akkor kötöttek ki, amikor a gyarmatra szerződtek és megvált a kórháztól. Egy Szász István nevű orvostársával, akivel együtt tanult a kolozsvári egyetemen, magán-sanatóriumot nyitott Dralja Kerta egyik festői részén.

Rugonfalvi Kiss András jelenleg Erdélyben tartózkodik rokonai látogatására és rendkívül érdekes dolgokat mondott el Jáva szigetről. A sziget oly nagy, mint amekkora a régi Magyarország volt, de a lakossága sokkal sűrűbb. A sziget lakói malájok, de rajtuk kívül szép számmal vannak kínaiak, japánok, hinduk és alig fél millió európai. Magyar ember csak tizenöt van az egész szigeten. A rendet Jávában a holland katonaság tartja fenn, mely mindössze 10.000 emberből áll. Dolguk ezeknek is alig akad, mert a maláji békés természetű, lopás, rablás alig fordul elő és gyilkosságot

már évek óta nem követtek el. Kokdus és máról holnapra élő szegény ember nincsen, mindenkinek van valami vagyona. Az anyagi jólét kulturális fejlettséget hoz magával, az ipari és kereskedelmi élet élénk. A kereskedés a kínaiak kezében van, s fényes boltjaikban minden árut meg lehet kapni, amit csak a párisi vagy a londoni kereskedő raktáron tart. A malájok iparosok és földművesek, ügyes és szorgalmas nép. Rizst, teát, kávét és dohányt termelnek. A sziget természeti kincsekben gazdag, a föld termékeny, az éghajlat kitűnő. A lakosság kulturájára jellemző, hogy a legtöbb ember anyanyelvén kívül hollandul és angolul is beszél. A városokat pompás utak kötik össze, por és piszok nincsen, a házak kerttel vannak körülvéve. Az egész sziget jól gondozott mintagazdasághoz hasonló. Jávában aránylag több az automobil, mint Londonban. Az árut a városokat környező gazdaságokból autóval szállítják be. A loval vontatott jármű primitív közlekedési eszköznek számít.

HOGY ALL A LEJ?

1925 március 17-én 100 lejért adták:

Náinunk:

2.46 svájci frankot.

9.26 francia frankot.

34400 belöldi magyar koronát.

29.40 osztrák shillinget.

Zürichben 252.50 frankot

Párisban 9.35 frankot

Budapestben 35,300 koronát

A köztársasági Ausztria védi a monarchistákat.

Nagy izgalom az osztrák fővárosban két ítélet miatt.

(Bécs, március 17.) Nagy izgalom uralkodik politikai körökben egy és ugyanazon bíróság két ítélete folytán. Mint ismeretes, a hadügyminiszterium katonai fegyelmi bíróság elé állította Wolff Gusztáv volt ezredest, a fekete-sárga császárhű legitimisták pártjának ismertnevű vezérét, aki annak ellenére, hogy nyugdíját a köztársaságtól kapja állandóan szidalmazza a jelenlegi államformát és lapjában a régi rendszer visszaállítását sürgeti. A fegyelmi bíróság mindazonáltal úgy találta, hogy Wolff ezredes nem követett el főbenjáró bűnöket és mindössze nyugdíja öt százalékának elvesztésére ítélte három hónapon át. Ugyanez a bíróság egy jelentés következtében felelőségre vonta Rouland ezredest is, akit törzstisztek avval vádoltak meg, hogy egy levélben tehetségtelen, jezsuita alakulatnak minősítette a régi osztrák-magyar vezérkart. Rouland ezredest a hadsereg megsértéséért vonták felelőségre és a fegyelmi bíróság a bizonyítást mellőzve nyolc millió pénzbírságra ítélte a szerény nyugdíjából tengődő republikánus érzelmű ezredest. A két egymást követő ítélet politikai körökben óriási feltűnést keltett annál inkább, mivel a fegyelmi bíróság ítéletével szemben nincsen felbuzdulás.

STINHAZAI MŰVÉSZLET

Aradi színház heti műsora.
Szerdán: Kis gróf, operette. Horváth Nusi vendégfelléptével. Csütörtökön: Erdészleány, operette. Horváth Nusi vendégfelléptével.

Horváth Nusi vendégjátéka az aradi színházban. Lehár Ferenc nagyszerű operettjének, a „Drótos-tót”-nak volt ma este reprize az aradi színházban három vendéggel. Horváth Nusi, a kitűnő primadonna hosszú szünet után most lépett először ismét színpadra és az aradi közönség tüntető szeretettel fogadta. A művésznő Zsuzska szerepében de bűtált és játékaival, táncával, énekével és külsőségeivel megérdemelten szép sikert aratott. Horváth Nusi csupa temperamentum és markáns szerepében is mindvégig izléssel játszott. Győző Alfréd kabinetalkitásával állandó derültségben tartotta a közönséget. Neki is kijutott a sok tapsból, amely a ma esti előadás állandó kísérője volt. Egy kis szerepben Küri Klárka közvetlen és kedves volt. Az operett többi szereplői is jól megállították helyüket, sőt ezúttal a kórus is fegyelmezetten mozgott és énekelt. A zenekart Gellért Pál lendülettel vezényelte.

(—gh.)

Kiurina Berta és Leuer Hubert második aradi hangversenye. A bécsi művészek pénteki sikere készítette a rendezőseget arra, hogy még egy koncertet rendezzen számukra Aradon. A Kulturpalota nagyterme ma este már háromnegyed részben megtelt és az ünnepélyből ma is éppen úgy kijutott a művészeknek, mint első estélyükön. Kiurina páratlanul szép hanganyaga és tökéletes kulturált sága bizonyosan a hangverseny-énekessők legjobbjai közé emelik a művésznőt. Előadásából azonban hiányzik a drámai erő, ami annál erősebben van meg partnerében. Leuer Hubertben, aki kiválóan képzett tenorista és minden mozdulatával érezteti, hogy az operaszínpadok levegőjét szokta meg. Minden dalát és áriáját megjátssza még a hangverseny-pódiumon is. Schubert, Strauss, Wagner adták a műsor gerincét, amelynek minden egyes száma után lelkes tapsokkal honorálta a közönség a művészeket. A sikerből részt kér Freund Leó tejesvári zongoraművész is, aki szólószámaival és kíséretével érdemelte ki az elismerést. (b. i.)

A „Kláriáspárti” az aradi Thália-kabarában ma, szerdán este Győző Alfréddal a főszerepben kerül színpadra. Régi, kedves orfeumemlékeink-ujjának fel ezzel a darabbal, amikor régen, majdnem egy óra hosszat mulattunk végig egy kedves vidám darabon. A szereposztás briliáns. Dalesz szerepét Győző adja, Reisz szerepét Inke Rezső, a gibicet Nádasz Ernő, a parasztot Ladiszlay, a kasszímót Gömör Emma és Reisz Tibor Lóri. Jegyek előre válthatók délelőtt 11—1-ig és este 8-tól.

Horváth Nusi második vendégfellépte. Az aradi színház kiváló vendége, Horváth Nusi szerdán este a Kis gróf Rózsijában lép fel. A nagyszerű primadonnának ez a szerep egyik legjobb alakítása. A szép muzsikájú operettben fellépnek még a vendégen kívül Békefié, Jancsó

Jolán, Balogh Böske, Kassay Károly, Misoga, Szabadkay, Szücs, Soor Jenő és Szabó Gyula.

Alma Moodie mai hangversenyén Beethoven „Kreutzer szonátá”-

ját, Lalo spanyol szimfoniáját, továbbá Chopin, Sarasate, Kreisler, Paganini és Moszkowszky kisebb darabjait játssza. Jegyek Oláh és Társaság könyvkereskedésében.

Öngyilkos lett

az osztrák-magyar monarchia „vasemberének” fia Kestranek Pál titokzatos halála Rio de Janeioban.

(Bécs, március 17.) A bécsi társaságnak ismét nagy szenzációja van. Az elmúlt napokban jelentették a lapok, hogy a 25 éves **Kestranek Pál**, Kestranek Vilmosnak, a régi monarchia „vasemberének” az osztrák-magyar vas-kartell volt vezérének fia, Rio de Janeioban hirtelen elhunyt. Az öreg Kestranek, aki a régi monarchia nehéziparában vezető szerepet játszott, az összeomlás után pénzügyi téren akart működni és ügyvezető elnöke lett az Angol-magyar bank bécsi telephelyéről alakult Brit-osztrák banknak. A rendkívül nagytehetségű nagyiparos fia teljesen ellentéte volt apjának. Az apa puritánosságával szemben a fiú igen könnyelmű életmódot folytatott és mivel az apa nem volt hajlandó ennek fedezésére, mindenféle spekulációkba bocsátkozott. Résztvevett a frank-spekulációban is és állítólag 800 milliót veszített, amit aztán az öreg Kes-

tranekek kellett megfizetnie. Az apa azonban ekkor már megelégette a fiú tékozlását s arra kényszerítette, hogy menjen Braziliába és kezdjen ott új életet. A fiatal Kestranek Pál apjának engedelmességgel, néhány hónap előtt tényleg elutazott Braziliába és azóta Rio de Janeioban tartózkodott, ahol azonban igen rosszul ment dolga és az utóbbi hetekben már egyenesen nyomorgott. A jövő kilátástalansága és az apa könyörületlensége kényszerítette őt végre arra, hogy fegyvert emeljen maga ellen. Csak néhány bucsulevelet küldött Bécsbe, többek között egy ismertnevű színésznek, akivel azelőtt városszerető tudott viszonyt folytatott. Ez a színész azóta el, amit a szülők oly nagyon szerettek volna eltilkolni, hogy Kestranek Pál, a monarchia „vasemberének” fia nem természetes halállal, hanem öngyilkossággal pusztult el messze Braziliában.

A kivégzett Csaruga regénye.

Akit a banditavezér juttatott a bitóra. — A szlovén rablóvezérek kalandos élete és halála.

(Eszék, március 17.) Az újságíró a Csarugánál tett látogatás után felkereste a cellájában a másik halálra ítélt Prpics Pavlét, aki a legderékasabban viselkedett a tárgyalás alatt a haramiák között. Az újságíró a halálraítélt cellájában találkozott Csaruga nagy néniével, Mijatovics Draga beketinacai földműves asszonnyal akit régebb ismeretség fűzött Prpicshoz. Prpics, amikor az ajtóban megpillantotta a riportert, elébe sietett és feltűnő előzékenységgel fogadta.

A másik halálraítélt.

— Tessék uram, befáradni. Köszöntöm önt. Nagyon örülök, hogy egy újságíró meglátogatta — és a rablógyilkos melegen kezét szorította vele. Prpics szokatlanul jókedvű volt és a hugát, aki néha keserves sirásban tört ki, azzal csitította, hogy majd megérkezik a kegyelem.

— A börtönben sokkal jobban élttem, mint a betyártanyákon Csarugával — mondotta Prpics. Amikor elfogták, tudtam, hogy az akasztófán végzem be az életem. Most már egészen mindegy, én likai vagyok s a mi ítéltünk nem fél a haláltól. A beszélgetés alatt az egyik őr egy doboz finom cigarettát hozott, amellyel Prpics mindenkit megkínált. Ezután többen megkísérelték rábeszélni a rablógyilkost, hogy gyónjon meg s enyhítsen a lelkiismeretén. Prpics eleinte hallani sem akart a lelkészről, később azonban megtört és magához hívatta a gyóntatót.

Hogyan lettem betörő?

Prpics ezután az újságíró kérdésére elmondotta, hogy néhány évvel ezelőtt még becsületes munkás volt, aki fáradtságos munká-

val kereste meg napi kenyerét. Egy andrijevisi téglagyárban dolgozott éveken keresztül, ahol a legteljesebb harmoniában élt munkástársaival. — Egy halászcsárdában véletlenül megismerkedett Csarugával, aki abban az időben a szlavóniai községeket járta és a munkások között ujoncokat keresett rablóbandájának. Csaruga megígérte neki, hogy urat csinál belőle, és hívta, jöjjön vele Vinkovcára. Prpics megrészegetett a fényes ajánlattól, azt mondta, hogy nem tudta, mire akarja Csaruga őt felhasználni. Vinkovcán egy előkelő lakásban bementatta egy marcona külsejű szlavóniai földművesnek, aki Csaruga szűkebb bandájához tartozott.

Egy nappal az akasztás előtt.

A siralomházban találkozott az újságíró másodszer Prpiccsel. Borotvátlanul, izgatottan járkált a cellában, a súlyos láncok csörögtek a lábain és idegesen tekintett a belépők felé. Egy látogató karlócai úrmöst hozott a rablógyilkosnak, aki egy felhajtásra kiitta az egész üveget. Aztán valami ennyitől kért. A fegyházőrök sonkát és friss kenyeret hoztak a halálraítéltnek, aki némi gunnyai fűszerezve szolt oda az újságírónak:

— Szerkesztő ur, adja ide a zsebkését, hadd ebédeljek meg utoljára becsületesen.

Ezután Csarugával való ismeretségének részleteire tért át ismét.

— Sajnálom, hogy Csarugával megismerkedtem, bár sohse láttam volna. Ő az oka mindennek, ha nem találkozom vele még ma is az andrijevisi téglagyárban dolgoznék, ahol a legjobb munkások

közé tartoztam. Azt hittem, hogy nekem megkegyelmeznek, mert én igazán csak Csaruga utasításai szerint cselekedtem. Elégge sajnálom, hogy hagytam magamat az orromnál fogva vezetni. Huszonhároméves koromig még egy gyufát sem leptam. De hát ha meg kell halni, mit csináljunk.

Az utolsó álom.

Prpics ezután egy szál virágot kért és utána lefeküdt a priccsre és elaludt. Az asztalon néhány szelet papír feküdt, amelyeken kuszált sorokban a halálraítélt utolsó tizenetelt küldte az ismerőseinek. A huga késő esti órákig a siralomházban volt és megszakítás nélkül sirt. Ugy vezették ki a siralomházból, amikor Prpics mély álomba merülve elaludt.

Eltiltott valások.

Kormányrendelet a kisebb felszokozott szekták ellen.

(Saját tud.) Ma érkezett meg Arad város vezetéséhez a valásfelekezetekről szóló kultuszminiszteri rendelet és annak részletei végrehajtási utasításai. A rendelet szerint főleg azokat a tanokat tilos terjeszteni, amelyek megtiltják a hívóknak, hogy katonai esküt tegyenek és katonai szolgálatot végezzenek. A rendelet felsorolja azokat a szektákat, amelyek Pomániában eltiltanak. Ezek között több olyan felekezet szerepel, amelyet mi nem ismerünk és amelyek valószínűleg a régi királyságban terjedtek el. Eltiltották a nazarénusokat, milenistákat, reformadventistákat, aratók szektáját, pentikosztalistákat és inokentistákat tanok gyakorlatától. A baptistáknak egy feltétellel engedélyezték hitük gyakorlatát, ha papjaik román állampolgárok. A rendelet végrehajtási utasításait most tanulmányozza a város vezetősége és a közeli napokban foganatosítja.

Viaskodás

a magyar fővárosért.

Választási ellentétek a passzív ellenzék soraiban.

(Budapest, március 17.) Az ellenzéki blokkba tömörült pártok elhatározták, hogy közös listát készítenek a fővárosi községi választásokra. Az elhatározás kerestülvitele azonban nehézségekbe ütközött. Beavatott forrás szerint a jelölések idején éles összeütközés keletkezett az egyes pártok között a számarányok kérdésének megállapítása körül. A tegnapi tárgyalásokon nem is tudták a nézeteltérések miatt megegyezést létrehozni. Lényeges eltérés és heves szócsatározás folyt főképen a Kossuth-párt és a szocialisták részéről, akik túlzott igényeket támasztottak a mandátumok számát illetőleg. Az igények a szélsőbaloldali pártok részéről olyan formán jutottak kifejezésre, hogy veszélyeztetik a passzív blokk egységét. A most eredménytelenül befejezett tárgyalásokat legközelebb folytatják.

HIREK

A szépség titka.

A női szépség törvényeit már a régi görögök megállapították. Mintánál vették a habokból született Istenő testnek bibájós formát s pontosan megállapították még az idomok méreteit is, amelyekből a bájosság elragadó harmóniája zeng felénk. Ezekről a törvényekről azóta állandóan folyik a vita: mi hát a legfontosabb töltétele a női szépségnek? Vannak, akiket egy gyönyörű szempár büvöl el legjobban; vannak, akik a formás kis kéz és láb tanatikusai; vannak, akik arra esküsznek, hogy minden más elbájoló tulajdonság kárba vész, ha nem harmonizál a nő szájának vonalát. Ki tagadhatná, hogy abban az esztétikai hatásban, amit minden nő elérni akar — rendkívül fontosága van az ugynevezett rózs- és operajaknak? Igen ám, de mit tegyenek azok, akiket ideális, szép szájjal nem ruházott föl a természet? Nos, ezek most megvizsgálhatják, mert egy párisi divatújság orvosi tanácsadója kioktatta mind azokat, akiknek szépsége e tekintetben fogyatékos, hogy lehet szert tenni a kívánatos operajakra? Szerinte ugyanis a száj vonalait gondos gyakorlattal megfelelően lehet idomítani. A csecsemőnek rendszeren parányi, formás szája van — hogy lehet az, hogy az a felnőttnél sokszor elégtelenkedik? (Mi azt hisszük, hogy ez is gyakorlat után jön létre...) Nagyon elcsúszta a száját, ha szépetel tesznek. Ez az egész arcnak kellemetlen kitejézet ad. Első feladat tehát megakadályozni a szájszögletek lebígyonását. Ezért is a hölgyek liparkodjanak lehetőleg sokat mosolyogni — amiben a férfiak tehetik a legjobb szolgálatot, ha nekik minél több kellemetességet mondanak. Gyakorlatilag pedig a francia divatújság tudósa azt ajánlja, hogy a hölgyek fújjanak alkakrém egy-egy pelyhet a levegőbe s liparkodjanak azt minél tovább a légtérben rögzítve tartani. Ez a módszer nagy mértékben erősíti a száj izmait és az ajkak vonalainak kellemes lendületet ad. Ez a gyakorlat nem is költséges — kísérletet tehetnek hát vele a hölgyek, ha azt hiszik, hogy szükségük van rá!...

— A román magyar vegyes Bizottság tanácskozásai. A román-magyar megyei vegyes bizottság ma tovább folytatta tanácskozásait Hodor Viktor belügyi vezérfelügyelő elnöke alatt az aradi prefektúrán. A tegnapi tanácskozáson kicserélték az aktív és passzív vagyonelejtárt, a mai tanácskozáson a kvóta megállapítása szerepelt. A magyar küldötteket ma este Georgescu prefektus vendégül látta. Előbb a színházi előadást tekintették meg, majd a prefektus vacsoráján vettek részt.

— Elfogadta a magyar nemzetgyűlés az appropriációs törvényjavaslatot. Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésén a Ház általánosságban elfogadta az appropriációs törvényjavaslatot.

Sztrájkbalépek Elzász iskolakötelesei.

Párisból táviratozzák: Az Echo de Paris jelenti, hogy valamennyi elzászi község iskolakötelesei sztrájkbalépek. A városokban, így Strassburgban, Kolmarban és Mühlhausenben az iskolakötelesek 60, a falvakban pedig majdnem 100 százaléka sztrájkol. A strassburgi püspök gimnázium egész tanári kara is sztrájkbalépet.

Letartóztatásban maradnak a vasúti panamisták.

Az aradi törvényszék vizsgálóbírája most hallgatja ki a nagyarányu visszaélések bűnösét.

(Sajdtudósítónktól.) A két és fél milliós vasúti sikkasztás letartóztatásba helyezett tízenegy gyanúsítottját kedden délelőtt vezették a fogházörök Orezanu Romulus táblabíró, az aradi törvényszék vizsgálóbírája elé. A tettesek kihallgatása a késő esti órákig tartott, a vizsgálóbíró ennek dacára sem tudta valamennyi vádlottat kihallgatni. A gyanúsítottak vallomástételük során több rendbeli hamisítást beismertek s beismerték azt is, hogy ezek segítséggel nagyobb összegeket

sikkasztottak el az államkincstár vagyonából. Emellett mindegyik vádlott igyekezett magát ártatlannak feltüntetni s valamennyiük a társaikat vádolták meg különféle bűncselekmények elkövetésével. A ma megtett vallomások alapján a vizsgálóbíró olyan döntést hozott, hogy három, többrendbeli bűncselekménnyel vádolt vasúti tisztviselő ellen elrendelte a vizsgálati fogságot, a többi elbíztes letartóztatásba helyezett vasúti fogvatartása ügyében holnap hirdeti ki határozatát.

Detektívserg kutatja Leirer Amália gyilkosát.

Rakovszki-Pötör Gyulának teljesen nyomaveszett. — Elégtételt nyujtanak Leirer Lőrincnek meghurcolásáért

(Budapest, március 17.) Rakovszki-Pötör Gyulának, Leirer Amália gyilkosának ugyszólván teljesen nyomaveszett. Az elmúlt éjszakán mintegy százötven detektívet mozgósítottak, akik minden elképzelhető helyet végigraziáltak, ahol csak sejtették, hogy Pötör feltehetően volna. A detektívek egész éjszaka kutattak azokban a bajnok-uccai és rózsauccai házakban, ahol Pötör budapesti tartózkodása idején megszokott fordulni. A kutatáskor megállapították azt, hogy a Bajnok-uccában lakik egy ékszerügynök, akinél Pötör ezüst tárgyait beváltotta. A detektívek egész éjjel lesbenállottak a lakás előtt, de az ügynök nem érkezett haza. Közben a detektívek arról értesültek, hogy az ékszerügynök ügylátszik megtudta, hogy keresik és ezért — hir szerint — elhagyta Budapestet. A rendőrség ezért most már Csehszlovákiára terelte a figyelmet. A csehszlovák rendőrség a legnagyobb előzékenységgel áll a magyar rendőrség rendelkezésére és minden

kapott adatot még abban az órában kinyomoztat. Az eredményről azután telefonon értesíti a budapesti rendőrséget. Megállapítást nyert, hogy Pötör Bolla társaságában a gyilkosság elkövetése utáni napon, december 23-án Ceglédre utazott és az ékszer egy részét egy ceglédi szállóban ásta el. Most kutatják, hogy milyen kötelek fűzték Pötört Ceglédhez, mert megállapítást nyert az is, hogy nem ez volt az első eset, hogy Ceglédet felkereste. Leirer Lőrinc ma megjelent a rendőrfőkapitányságon és letétele helyezett a 20 millió koronát, amelyet a tettes nyomra vezetőjének ígért. A jutalmat a rendőrség az ügyességgel egyetértőleg fogja odaitélni az arra érdemesnek. A rendőrfőkapitány különben igazoló jelentés tételére szólította fel az összes rendőrtisztviselőket és detektíveket, a kik Leirer Lőrinc ellen terhelő adatokat szolgáltatnak, annak megállapítása végett, hogy kit terhel a felelősség Leirer Lőrinc meghurcolásáért.

— Az új magyar külügyminiszter. Budapestről táviratozzák: A lapok élénken foglalkoznak azzal, hogy Szcitovszky Tibor külügyminiszter szabadságáról már nem tér vissza a külügyminiszteri székbe. — Utódjaként Walkó Lajos kereskedelmi minisztert emlegetik, azonban kinevezésének formai elintézése még korai. Walkó külügyminiszterre való kinevezésével megüresedne a kereskedelmi tárca, amelynek betöltésére Kállay Tibor volt pénzügyminiszter személye áll előtérben.

— Kereskedőküldöttség a miniszterelnök előtt. Bucurestiből jelentik: A kereskedői érdekképviseletnek nevében Constantin és Dobrescu delegátusokból álló küldöttség jelent meg Bratianu Jonel miniszterelnök előtt és vázolták az üzletberek meghosszabbításának visszautasítása által előállható helyzetet, amely végromlába sodorná a kereskedelmet. A miniszterelnök meghallgatta a küldöttség kívánságait, de végleg

ges választ nem adott. Valószínűnek tartják, hogy minden ellenkező nyilatkozat dacára Marzescu igazságügyi miniszter hat hónapra meghosszabbítja az üzletberek hatályát azoknál a kereskedőknél, akik a bérösszeg letétele helyezésé után tíz napon belül nem tudnak megegyezni a ház tulajdonossal.

— Eitemették Sanatescu őrnagyot. Bucurestiből jelentik: Tegnap temették el Bucurestiben őriási részvét mellett és nagy katonai pompával az Angliában szerencsétlenül járt Sanatescu őrnagyot, akinek temetését a kormány Angliából hazaszállította. A kormány nevében a pálya útváron Mardarescu és Saveanu miniszterek beszéltek, a sírnál a bucuresti garnizon valamennyi csapattestének megbízottai mondtak be-

szédet. Különös feltűnést keltett Stubei őrnagy bucsuztató beszéde, aki rámutatott arra, hogy Sanatescu őrnagy haláláért azok a felelősök, akik az angliai repülőgéprendelésnél könnyelműen jártak el és a nyitott sírnál követelte ezeknek a tényezőknek felelősségrevonását és megbüntetését. — Bucuresti jelentés szerint Stubei repülőőrnagyot a Sanatescu őrnagy temetésén mondott, s a katonai fegyelmet súlyosan sértő gyászbeszéd miatt tíznapig szobafogságra ítélték.

— Meghalt Wassermann tanár. Berlinből jelentik: A német tudományos világnak nagy gyásza van. Meghalt Wassermann Agoston tanár, a világhírű Wassermann-féle reakció feltalálója. Ő fedezte fel azt a vérvizsgáló módszert, amellyel a vérba diagnosztikát megállapíthatják. Hosszu és kitartó kísérletek előzték meg felfedezését és amikor a nyilvánosság elé lépett, az egész tudományos világ elismerte felfedezésének értékét és azóta a vérba megállapítása terén ugyszólván nélkülözhetetlen a Wassermann-reakció. A híres tanár az utóbbi években további kísérletezett, hogy más fertőző betegségeket is ilyenfajta módszerrel tudjon diagnosztizálni. Wassermann tanítványa és munkatársa volt Eulich tanárnak, a Salvarsan felfedezőjének s Koch tanárnak, a tuberkulózis-bacillus felfedezőjének. A kitűnő tudós 59 éves volt és halálát szívbaj és érelmeszesedés okozta.

— Kéménytűz a Dácia-szállóban. Este kilenc órakor az aradi Dácia-szállóban kéménytűz keletkezett. Két tűzoltó ment ki a helyszínre, a kik kézfecskendőikkel hamarosan eloltották a tüzet.

— Amerikai katonák háborus jutalma. Az első kerületi előjáróság felhívást intézett azokhoz az aradi polgárokhoz, akik az amerikai hadseregben teljesítettek a háború idején szolgálatot, hogy jelentkezzenek a miniszteri rendelet értelmében Pociuanu kerületi előjárónál. Ugyanis az amerikai hadseregben szolgált katonák most kapják meg illetményüket, amelyet az amerikai kormány havi 82 dollárban, azaz több mint tizenhátezer lejben állapított meg.

— Megjelent a legkifűnőbb román-magyar szótár. Az impérium átvétele óta többen kísérleteztek román-magyar szótárakkal és egy csomó megjelent mű gyarapította is a szótárodalmat, de komoly, hézagpótló nagy munka még eddig nem látott napvilágot. Most megjelent az első egyetemes nagy román-magyar szótár, amely méltán kelt feltűnést széles körökben. Dr. Cheresiesiu Viktor tanár szerkesztette a könyvet, amely 1134 oldalon 35 ezer vezérszót tartalmaz. A szerkesztőn kívül közreműködtek még a szótár megszerkesztésében dr. Cheresiesiu, dr. Ferenczy Miklós és Valentini Antal és a kitartó és szakértő munkának meg is lett a kívánt eredménye. — A magyar és román nyelvnek a tökéletes ismerete vonul végig a hatalmas szótáron, semmi hézag, semmi kívánni való. Egy fo-

ALMA MOODIE

hegedőhangversenye
ma este 9 órakor

az aradi Kulturpalotában

Papir és írószer

10199

galmat több román eredeti és idgen szóval fedez és mindenre találó magyar kifejezést is ad. Ez a szótár formálisan demonstrálása annak, hogy a szótárszerkesztés csak grammatikai tudás alapján történhetik. Dr. Cherestiesiu szótára nagyban elő fogja mozdítani a román-magyar irodalmi közeledést is és közelebb hozza a két népet egymáshoz. A szótárnak kiegészítője a tüzetes román nyelvtan, amely tömören bár, de rendkívül világosan, telve hozzáértéssel és szakismerettel nyújt teljes képet a román nyelvtanról. A két könyv elengedhetetlen mindazoknak, akik a román nyelvben tökéletesíteni akarják magukat.

Utcai boirány Pesten.

Egy tisztviselő kutyakorbáccsal torolta meg főnöke gorombaságát.

(Budapest, március 17.) A Belváros előkelő kereskedő-negyedében, a Bécsi-uccában feltűnést kelto incidens játszódott le ma. — Bőjthe Etelka tisztviselő a Déleuropai r.-t. alkalmazottja rátámadt Poór Rezsőre, a Déleuropai kereskedelmi r.-t. vezérigazgatójára és kutyakorbáccsal kétszer arculütötte. A vezérigazgató munkája leesett és összetörtött, arcan vörös sávokat vágott a korbács. Az incidensnek több szemtanúja volt, de miután rendőr a közelben nem tartózkodott, rendőrségi beavatkozás nem történt s az inzultált vezérigazgató feltűnést nélkül eltávozott. Az inzultus előzményeire vonatkozólag a következőket tudta meg tudósítónk: Bőjthe Etelka ezelőtt négy évvel menekült Tordáról. A fővárosba költözött, ahol a Bel- és külkereskedelmi r.-t.-nak lett a tisztviselője. Ezt a vállalatot két évvel ezelőtt átvette a Déleuropai kereskedelmi r.-t., melynek vezérigazgatója Poór Rezső volt.

A részvénytársaság az utóbbi időben úgy látszik, nem a legpompásabban funkcionált, mert a vállalat tisztviselői — közöttük Bőjthe Etelka — március 14-ig még nem kaptak egy fillér fizetést sem. Bőjthe Etelka, akinek még egy tanulócsését is el kell tartania keresetéből, több ízben sürgette fizetésének kiutalását. Szombaton végre nagynehezen kézhez kapott 200.000 korona előleget. Poór vezérigazgató napokig nem jött be az irodába és csak telefonon érdeklődött, vajjon folyt-e be pénz a pénztárba. Két tisztviselő megkapta fizetését, de Bőjthe Etelka még mindig nem. Erre a leány levélben követelte illetményét főnökétől. A levelet tegnap délelőtti egy szolgáló beküldette Poór vezérigazgatóhoz. A vezérigazgató ezen annyira dühbe gurult, hogy magából kikelve kezdett kiabálni a tisztviselőre:

— Itt van a fizetés! Takarodjék azonnal ki, mert különben ki dobom!

Bőjthe Etelka a vezérigazgató gorombaságaira azt válaszolta, hogy majd a bíróság fogja eldönteni, mennyit fog fizetni. Erre a vezérigazgató ismét ordítani kezdett:

— Ne szemtelenkedjék, mert rendőrt hívok!

Bőjthe Etelka kijelentette, hogy uriember ilyen hangon nem beszél a tisztviselőjével. Ujabb heves szócása támadt a főnök és alkalmazottja között, amelynek záróakkordja az volt, hogy Poór

vezérigazgató pofonnal fenyegette meg Bőjthe Etelkát. A tisztviselőnek ezután nyomban eltávozott a részvénytársaság helyiségéből és ma kutyakorbáccsal vett

magának elégtételt a főnök gorombaságaiért. Az ügynek — mint értesülünk — a bíróság előtt lesz folytatása, mert Poór vezérigazgató feljelentette támadóját.

Elégletét kapott a meggyalázott elnök.

Németország utolsó császári hadügyminisztere magasztalta a hazaárulással vádolt Ebertet. — A magdeburgi pör újrafelvételi tárgyalása.

(Magdeburg, március 17.) 1924 december 24-én ítélkezett a magdeburgi törvényszék az azóta elhunyt Ebert birodalmi elnök rágalmozója, Kothari fajvédő újságíró fölött, aki azt írta, hogy az elnök hazaárulást követett el, mert az 1918. évi municióssztrájkban a sztrájkbizottság tagja volt és e minőségben közvetve bár, elősegítette az antant győzelmét. Az ítélet marasztaló volt ugyan, de indokolása kimondotta, hogy Ebert jogilag elkövette a hazaárulást, a bíróságnak azonban nem áll módjában mérlegelni Ebert motívumait.

A magdeburgi bírák ítélete, mely az ország első közjogi funkcionáriusát hazaárulással vádolta és a bíróság pártosságát beigazolta, országszerte feltűnést keltett. A főállamügyészség (a pört hivatalból folytatták le) felebbezett, de a felebbviteli tárgyalást, mely most kezdődött meg, az elnök már nem érthette meg.

A tárgyaláson dr. Döhle miniszteri tanácsos felolvasta Ebert elnöknek egy írásbeli nyilatkozatát, melyet közvetlenül a halálos operáció előtt készített és a bíróság elé való terjesztésre szánt.

Ebert ez írásában a leghatározottabban állítja, hogy háborualatti politikai magatartása minden tekintetben hazafias volt és működését is ez jellemezte. Az elnök elkeseredéssel ír a magdeburgi ítélet indoklásáról, amely őt a hazaárulásban marasztalta el.

— Megfoghatatlan — írja —, hogyan állíthatják ezt az esküdt-bíróság tagjai.

Döhle ezután elmondta, hogy Ebertet rendkívül lesújtotta az ítélet és ez keserítette meg élete utolsó napjait. Alig múlt nap, hogy ne beszélt volna róla, annyira elfoglalta minden gondolatát. Rettenetesen bántotta, hogy éppen őt, aki minden működését hazájának szentelte, nevezték nyilvánosan hazaárulónak.

Ezután Gröner tábornok, az utolsó császári kormány hadügyminisztere lépett a bíróság elé és vallomásaiban valósággal diadal- emléket állított az elhunyt elnök emlékének. Elmondotta, hogy Ebert háborualatti működése a leg hazafiasabb, a sztrájkbizottságban való részvétele a legbecsületesebb volt. Ebert Németországnak hű fia volt és a nemzet nem is tudja még ma, mit köszönhet az elhunyt elnöknek.

KÖZGAZDASÁG

Cseh-szlovákia előkészíti az aranyvalutára való áttérést.

(Prága, március 17.) A cseh kormány ma törvényjavaslatot terjesztett be a jegybank alapításáról. A novella indokolása utal arra, hogy az országnak jegybank alapítására kell kihasználnia azt a kedvező alkalmat, hogy a csehkrona immár két év óta stabil. A jegybanknak az volna a feladata, hogy a korona stabilizációját a jövőben törvényes alapra helyezze s előkészítse az utolsó lépést a valutapolitikában: az aranyvalutára való áttérést. Ez az utolsó lépés egyelőre még nem következhetik be. A fontos az, hogy a jegybank gondoskodjék a cseh valutának a külföldön való stabilizációjáról.

Ez a stabilizáció azon az alapon történne, hogy 100 cseh korona Newyorkban 2.90—3.03 dollárral volna egyértékű. Külföldi kölcsön teljes értékben való felvételéről is lehetne szó. Az állam arany- és devizakincse ma mintegy 20 millió aranykorona s a bank részvényeinek jegyzésében az állam is résztvesz. 120.000 darab 100 dolláros részvényt bocsátanak ki, ennek egyharmadát jegyzi az állam. A bank ércfedezete a mindenkori jegyforgalomnak egyelőre 20 százaléka, amely esztendőről-esztendőre egy százalékkal emelkedik, úgyhogy tizenöt év alatt eléri a 35 százaléket.

Zürichben 2.52¹/₂, Párisban 9.35 a lej kurzusa.

HELYI VALUTAÁRAK. (Március 17.) Francia frank 10.75, svájci frank 40, dollár 206, dinár 3.30, szokol 6.05, lira 8.60, angol font 1000. Kifizetések: Budapest 344, Bécs 29.40, Prága 6.22, Zü-

rich 40.45, Milanó 8.56, London 1010, Páris 10.85, Newyork 207, Belgrád 3.40.

ZÜRICHI TÖZSDENYITÁS. (Március 17.) Amsterdam 207.25, Newyork 518.43, London 2481, Páris 26.68.75, Milanó 21.17.50, Prága 15.40, Budapest 0.0072,

Belgrád 8.32.50, Bucuresti 2.52.50, Varsó 0.99.87.50, Bécs 0.0073.05, ZÜRICHI TÖZSDÉZARI AT. (Március 17.) Amsterdam 207.25, Newyork 518.50, London 2481, Páris 26.65, Milanó 21.15, Prága 15.40, Budapest 0.0072, Belgrád 8.32.50, Bucuresti 2.52.50, Varsó 0.9975, Bécs 0.0073.05.

BUCURESTI TÖZSDÉZARLAT. (Március 17.) Kifizetések: Páris 10.72, London 995, Newyork 206.50, Milanó 8.45, Zürich 40, Bécs 29.10, Prága 6.15. Valuták: Napoleon 755, aranyárka 48, leva 1.38, török lira 1.04, angol font 970, francia frank 10.70, svájci frank 39, lira 8.40, drachma 3.35, dinár 3.28, dollár 204, lengyel marka 0.0003750, osztrák korona 28.75, magyar kor. 0.0027.50, szokol 5.95.

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS JEGYZÉSEI. (Március 17.) Belgrád 1133—1155, Bucuresti 351—353, Páris 3712—3736, Prága 2139—2151, Milanó 2948—2966, Newyork 71.875—72.505, Bécs 101.50—102.10.

Kik kapják meg a városi üzlethelyiségeket.

Nyilvános pályázat esetleg szabad kézből való bérbeadás.

(Saját tudósítónktól.) Igen fontos és sokakat közvetlenül érdeklő ügyet tárgyalt tegnap Arad város tanácsa. A tanács a város tulajdonát képező házakban levő üzlethelyiségek béréről tárgyalt. A miniszteri rendelkezés szerint a városi házakban levő üzletek bérletére a városnak nyilvános árverést kell kitéznie. A tanács arra az álláspontra helyezkedett, hogy a városnak vannak évtizedes bérlői, akik mindenkor megfeleltek bérlői kötelezettségüknek. Ezenkívül figyelembe vették azt a körülményt is, hogy van sok olyan kezdő iparos és kereskedő, akik a hosszú háborús évek folytán nem voltak képesek elhelyezkedni és ezekről is gondoskodni szeretne a város a lehetőségekhez képest. Ezért dr. Angel István polgármester javaslatára elhatározták, feliratot intéznek a kormányhoz, adjon a városnak meghatalmazást arra, hogy az üzlethelyiségek egy részét esetleg szabadkézből adhassa bérbe. Mivel a kormány rendelete az üzlethelyiségekre május elsejétől vonatkozik, a város egyszersmind felhívja a városi házakban bérlő kereskedőket, hogy a mai viszonyokhoz mért ajánlatot nyújtsanak be a város vezetőségéhez a helyiség bérére vonatkozólag. Ez a felhívás még azokra a kereskedőkre is vonatkozik, akik már benyújtották ajánlatukat. Amikor a kormány válaszol a város feliratára, az érdekelt kereskedőket értesíteni fogják a városi gazdasági hivatal útján arról, hogy az esetleges közvetlen tárgyalások mikor kezdődhetnek meg.

S T R A S S E R

COVERCOAT Bearberik Marocének Creppes Epongeok nagy választékban Olcibárak!

Lakodalmás-menet a halálba.

Budapest, március 17.) Tegnap délelőtt 11 órakor a Villányi-uton levő templomból egy lakodalmás-menetet tartott a Fehérváry-ut felé. Amikor a násznép a köröndnél ét akart menni az uttesten, veszedelmes gyorsasággal egy autóból rohant feléjük. A násznép ijedten akart menekülni, azonban a gépkocsi elütötte Kovács Jánosné 48 éves asszonyt, a menyasszonyt, Kovács Emília 22 éves tisztviselőnő anyja után kapott, azonban oly szerencsétlenül, hogy az asszonyt is magával rántotta és mindkettő a kerekek alá került.

A soffőr a szerencsétlenség látára hirtelen fordulni igyekezett, miközben elütötte a járdán tartózkodó Borsos Endre napszámot. A mentők nyomban kivomulták a szerencsétlenség színhelyére és a menyasszonyt és anyját a Rókus-kórházba szállították. Kovács Emiliánál belső vérzést és agyrázkódást állapítottak meg és a szerencsétlenül járt menyasszonyt és anyját lemondták az orvosok. Kovács Jánosné sérülései is súlyosak, de nem életveszélyesek. Borsos Endre napszám, aki csak könnyebben sebesült meg, az autó szállította kórházba.

MOZI

xx „Kékszakáll nyolcadik felesége“ (vigjátékbe mutató ma szerdán az aradi Apollóban.) Az idei szezon vigjáték szenzációját mutatja be ma szerdán az Apolló mozgószínház.

„Kékszakáll nyolcadik felesége“ hat felvonásos vigjáték, valóságos kis humoros regény, amelynek nemcsak ötletdus tartalma, kacagtató jelenei, hanem bájos meséje és gyönyörű szép felvételei vannak. A darab főszerepét Gloria Swanson játssza. A nagyszerű film szombatig marad műsoron és az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx „Gyémántsempészek“ nagy sikere az aradi Urániában. Még ma szerdán és holnap csütörtökön vetíti az aradi Uránia mozgószínház a legújabb Robert Warwick filmét. — A

„Gyémántsempészek“ Afrika gyémántmezőinek izgalmas és rejtélyes életét tárja elénk. Robert Warwick legnagyobb szerűbb szerepét alakítja ebben a filmben, amely kiállítás tekintetében is páratlan magas nívóju. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

Megrendült Chamberlain állása.

Párisból táviratozzák: Herriot miniszterelnök és Chamberlain angol külügyminiszter ma két óra hosszat tanácskoztak. A tanácskozás befejezése után a francia miniszterelnök kikísérte a pályaudvarra angol vendégét. A „Matin“ ezzel kapcsolatban azt a szenzációs hírt közli, hogy az angol kormány kebelében súlyos ellentétet támadtak a garanciakérdés ügyében. A lap értesülése szerint Chamberlain külügyminiszter állása megrendült.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

Felolós szerkesztő:
RETHY JÓZSEF.

NYILTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

FELSZÓLÍTÁS!

Rosenbach Sámuel urnak. Arad, Piața Catedralei (Tököl-tér) 8. sz. alatti fűszerüzletébe társul belépni szándékozom, felszólítom esetleges hitelezőit, hogy igényeiket 3 napon belül jelenték be, mert később jelentkezők igényeit figyelembe nem veszem.

Arad, 1925. március 18.
10006 Závodnyk József.

Iz, szín és táperő az „UHU“ pótkávé előnyei.

BIRTOKOT KERESŐK FIGYELMÉBE!

100 kat. hold agrármentes birtok, legjobb termőföld, 5 szobás lakóházzal, idei vetéssel 1 millió leter előnyös fizetési feltételekkel eladó. Azonnal átvehető. — 70 kat. hold ur birtok Arad és vasútállomás közelében lakóházzal, sok gazdasági épülettel, élő és holt fűszerrel, kedvező feltételek mellett eladó. Megbízott: HAASZ-iroda, Arad, Str. Románul No. 5. (Zrínyi-u.) 16544

Illíts BRISTOL-szálló

BUDAPEST. 216

Dunaparton, minden elképzelhető kényelemmel. Elsőrangú Duna-étterem és polgári étterem. Kitűnő konyha. Kávéház. Mérsékelt árak.

Kétemeletes modern bérház

a város szívében 4 üzlettel, 14 nagy modern parkettás urilakással, központi fűtéssel rendkívül olcsón eladó. Megbízottam:

„Argus“, Arad, Strada Eminescu 1. (Deák Ferenc-ucca.) 16653

Soffőr tanfolyam

március 20-án kezdődik, felkérem a vizsgáznai szándékozókat 1580

Kapitány Ernőnél

Arad, Str. Mărășești 53 alatt jelentkezni.

Telefonok

állami szabványnak,

motorok

minden erősségben,

kerékpárok

legolcsóbban:

Koch Dánielnél

Arad, Str. Eminescu (Deák F-u)

Brádi barnaszemet

szállít asonnal, bármely mennyiségben kárártáshoz és tégelyárányok:

Wolf Mátyás

szénnagykereskedő, Timisoara, III., Posta-ucca 4. szám. Telefon szám: H-70. 501

Timisoarai mozi.

Belvárosi mozi: Március 18, 19. és 20.
Gyárvárosi mozi: Március 21. és 22.
Mehalal mozi: Március 24.

Rendkívül filmszenzáció!

A LEGSZEBB NŐ.

Gyönyörű dráma a modern életből 7 felvonásban.

Főszerepben a legszebb művész nő
Lee Parry.

A Rómában tartott szépségverseny győztese, méltó partnere:

Livie Pavanelli.

a szimpatikus olasz művész a szentimentális nők és leányok kedvence. Német gyártmány. Monopol: „Lux-film“ Bucuresti.

Jön: Jön:

TROJA PUSZTULÁSA.

Monumentális történelmi film 2 részben. 514

Két uccára

szülő bérház, az izraelita templom közelében, az egyik emeletes, 450 ezer leterért sűrűszen eladó, 110.000 leter készpénzzel átvehető.

Megbízott: 16081
Uranul-iroda, Arad, főpostával szemben.

Zongora hangolást és javításokat előző osztály

MELIS, (Kassa-ucca) 21. sz.
VESZTEK és ELADOK zongorákat

Belvárosi

uribáz 4 szoba, zárt folyosó, nagy pince, gyümölcsös kerttel 3 évre bérbeadó.

Megbízott: 16082

URANUL-iroda, Arad, főpostával szemben.

CONTINENTAL

951

Francia és angol kosztümök, ruhák

és kabátok a legújabb és legjobb kivitelben szőlő árban készütnék:

Varga női divat termékekben, Arad, Strada Eminescu 10.

Olesón, óriási nagy választékban legújabb tavaszi, nyári férfi szövetek, covercoak és doublek J. Schutznál, Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 23. SZ. 15148

Peszach-ünnepi kóser „UHU“-kávé

kapható minden fűszerüzletben KOPL REICH főtisztelendő ur heahserével ellátva

APRÓ HIRDETÉSEK.

Yedevelő az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjat az alábbiak szerint számítjuk. — Minden szó hirtetés ára hétköznap 2 lej 50 bani, vasárnap 2 lej. — Vastagabb betűvel 5 lej, illetve 6 lej. — A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni. — Hirdetéseket d. n. 6 óráig vesztünk fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 25 lej, vasárnap 30 lej. A kiadóhivatalt fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztassa, illetve helyesbítse.

Levelezés.

MIRT. Betegség miatt nem utazom, telefonálom. Kézcsók Brumitól. 1565

Alkalmazás.

SZOBALÉNY arisztokratikus jó bizonyítvánnyal, azonnalra felvételük. — Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2000

GYERMEKTELLEN HAZASPAR, egyedülálló nő keres házastéri társra. A nő külön díjazás mellett főmunkát is köteles. — Bővebb felvilágosítás dr. Angel polgármester hivatalában, Arad.

CSEPLŐGÉP, vagy bármely motoreke kezelését vállalom. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1557

TISZTA, rendes szakácsnő kerestetik azonnali belépésre. Arad, Bulevardul Carol 41. Törvényszékkel szemben. 1556

RICHÉLIEU tímzónó, csakis elsőrangú munkaerő állandó munkát talál a Favorit salonban. Jelentkezni szerdán és csütörtökön 9—11-g. Arad, Str. Mărășesti 10. (v. Kossuth-u.) 1555

IRODISTA azonnali belépésre állást keres. Cím Györfy „Mures”-irodájában Arad. 15149

Lakás.

LAKÁSOK 2 és 3 szobásak butorral vagy anélkül átadók. Boross ügynökké. Arad, Str. Consistorului No. 9. (volt Batthyány-ucca.) 1563

AZONNAL elfoglalható urilakás intelligens család részére kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1550

5 SZOBÁS második emeleti a Központi szálló közvetlen közelében levő teljesen modern lakásomat elcserélném hasonló földszintes lakással, illelőleg fizetek. Cím Rudolf Mosse (Sándor hírlapirodájában) Arad. 10205

KERESEK urt magánházat esetleg két lakással a belváros központjában sűrűgösen. Cím Rudolf Mosse (Sándor hírlapiroda) Arad. 10205

Vétel és eladás.

HASZNÁLT könyveket előnyös áron vesz Sándor hírlapiroda Arad. 10197

FIGYELEM!

Összekötő perzsaszőnyegeket antik szalonn garitúra gobelin munkával szmokingöltöny, uriszoba berendezés, vitrin, vivó sapkák, interziás gyönyörű ágylés és éjjeli szekrény, matracok, rézágy, ezüst leveses és kávé kanalak, plüsch asztalterítő hálószoba berendezések, szalonnok, többféle butordarabok, nyestboa, ebédőszőnyegeket, scheslon terítő, uszonna asztalneműek, 12 személyes üveggéskészlet, 2 üléses gyermekhajtány, korál fülbőlők ütősebbora, teás készletek, ezüst és kinaezüst cukorszelenccék, tükrök, dísz tárgyak, szamovár stb. jutányosan eladók. Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

PIANINÓ keresztúros, keveset használt olcsón eladó. Arad, Str. N. Pompillu 21. Melis. 15149

SZABADONFUTÓ olasz gyártmányú kerékpár eladó. „Uranul”-iroda. Arad, főpostával szemben. 16082

MINDENMŰ ezüst tárgyakat, szőnyegeket, antik órákat és antik tárgyakat, egész szoba berendezéseket, egyes butordarabokat, dísz tárgyakat, mindenféle férfi ruhát stb. bizományba veszek, azok gyors lebonyolításáról gondoskodom. Kezelési költség nincs. Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

ZONGORA, hírneves (Streicher) márka olcsón eladó. Arad, Str. N. Pompillu 21. Melis. 15150

15 WAGGON őszi vágású 25—35 cm. átlagos vastagságú fehér szívós körísa rönk köbméterenként 1200 lei waggonba berakva ab Arad. Bővebbet Schamberger kocsigyár Arad, Bul. Reg. Ferdinánd I. No. 21. 1543

COMPLETT búkkhálószoba butor jutányosan eladó. Arad, Str. Bucur 15—17. I. 9. 1561

Ujleten.

FÖLDSZINTI nagy műhelyhelyiség, esetleg gyárnak vagy raktárnak hozzátartozó irodával kiadó május 1-ére. Értekezni ugyanott, Arad, Kálvin János-ucca 38. 1558

Oktatás.

ROMÁN órákat vennék, a nyelvet tökéletesen bíró fiatalembertől. Címeiket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 500

Ingatlan.

ELADÓ 3 szobás magánház elfoglalható lakással, gazdálkodásra is alkalmas. Arad, Str. Șerban Vodă (Part-ucca) 7. szám. 1559

ÖT ÉS FÉL KAT. HOLD termő szőlő, kisebb lakóházzal Gyorokon 160.000 leért eladó. Értekezni: Haász-irodájában. Arad, Str. Románului No. 5. (Zrinyi-u.) 16544

18 LAKÁSOS bérház 5 üzlethelyiséggel eladó. Értekezni Haász-irodájában. Arad, Str. Románului No. 5. (Zrinyi-u.) 16544

Ellátás.

KÉT FIATALEMBER keres jó polgári posztot. Ajánlatokat „W” jelűen a Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérnek. 1562

Különféle.

ÖRÖKBEDNÁM 5 hónapos szép kisfiamat. Arad, Str. Mărășesti (Kossuth-ucca) 48. 1564

KÉRELEM A NEMESSZIVŰ EMBEREKHEZ. Negyven hónap óta súlyos betegen fekvő családom ezután kéri a jószívű embereket, hogy bármilyen nemű csekély adománnyal segítsenek szerencsétlen helyzetem. Pántyu József. Arad, Str. Mărășesti 35. 300

Fogászat!

Foghuzás: (injektív érzéstelenítéssel) 40 lej.
Fém koronák, fogak (Randolf, Victoria, Kosmos anyag) drb. 80—100 lej.
Fehér fogak kaucsukra 1521 drb. 40—50 lej.
Arany koronák, fogak (garantált aranyból) drb. 300—350 lej.
FRIDA D'MOUDJALLED.
Vez. Fogász, Arad, B. Reg. Ferd. 14. József (Fog-ut)

Hatezer lej jutalmat kap,

aki Nagy Zoltán, Arad, T. Serb 20. alól ellopott két jó és kocsi tettésnek nyomára vezet. Mindkettő pejkanca, 8—12 évesek, vágott sörény, nyelv és farkkal, zömök kis lovak, könnyű teher kocsi majdnem új oldallal. 16653

Leszámitoló Bank r.-t. Timisoara

Aktiva.

MÉRLEG-SZAMLA 1924. DECEMBER HÓ 31-ÉN.

Passiva.

Pénztárkészlet és idegen pénz nemek	4.408.148,13		Részvénytőke	5.000.000,00
Belf. pénzügyintézeteknél elhelyezett összegek	16.221.665,75	20.629.808,88	Tartalékalap	3.200.000,00
Külföldi pénzügyintézeteknél elhelyezett összegek és adósok külföldi értékben		27.115.044,00	Kétes követelések tartalékalapja	2.000.000,00
Értékpapír készlet		3.367.796,60	Adótartalék	50.000,00
Leszámitolt váltók		12.914.335,81	Betétek takarékbetét könyvekre és folyószámlában	56.179.717,03
Folvószámla adósok	19.638.406,10		Hitelezők és betétek külföldi értékben	28.484.579,00
Intézetünk érdekköréhez tartozó vállalatok tartozása	11.977.721,90		Visszleszámitolt váltók a Banca Națională a României-nél	3.804.145,61
Hadikölcsön lombardok	648.557,05	32.264.715,05	Engedményezett törlesztéses jelzálogkölcsönök	155.386,96
Syndicatusi befizetések		1.076.950,00	Fel nem vett osztalék	21.649,50
Ingatlan		1.000.000,00	Átmeneti tételek	1.499.666,55
Törlesztéses jelzálogkölcsönök		162.495,69	Nyereség elővitel 1923. évről	181.789,90
			1924. évi nyereség	2.954.261,48
		98.531.146,03		3.186.051,38
				98.531.146,03

Temesvár, 1924. december 31.

A könyvelésért:

LADANYI s. k.

Ig. helyettes — Contabil autorizat

BLASIAN s. k.
elnök.KUBICSEK s. k.
vezérigazgató.dr. CIOBAN s. k.
NEUBAUER s. k.GIURESCU s. k.
PINCUS s. k.Dr. HAJDU s. k.
SCHWARZ s. k.HAVAS s. k.
STEFANESCU s. k.

KOVACS s. k.

Megvizsgáltuk és rendben találtuk.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

POPOVICI s. k.
elnök. — expertcontabil

Dr. JACOBI s. k.

REISZ s. k.

SCHNEER s. k.
expert-contabil.

Nyomatott az Aradi Közlöny rotációs gépén. Kiadóhivatal: Aradi nyomdavidálya.